Ongedierte in de Sumatraansche kampen

door

Dr. P. A. VAN DER LAAN.

Daar het in de mode schijnt te zijn, oorlogservaringen te publiceeren, lijkt mij. dat de entomologen niet geheel achter mogen blijven, al is het onderstaande dan ook meer gegrond op waarnemingen dan op onderzoek. Zij hebben uitsluitend betrekking op het burger-interneeringskamp Si Rengo-Rengo bij Rantau Prapat (Oostkust van Sumatra), waar ik van October 1944 tot October 1945 bleef.

Al moet ik toegeven, dat de overlast door insecten in Indië zeer groot kan zijn, menschenvlooien (*Pulex irritans* L.) hadden wij er niet.

De kleerluis (*Pediculus humanus corporis* DeG.) kwam voor, maar was er niet in gunstige omstandigheden : als het enkele linnen broekje, waarmee wij in de mannenkampen ons toilet voltooid achtten, af en toe eens uitgespoeld werd, gaven deze luizen den strijd gauw op, gewend als ze waren aan menschen, die nooit uit de kleeren komen. Hoofdluis (*Ped. hum. capitis* L.) kwam in ons kamp niet voor.

De belangrijkste ervaringen hadden wij met de wandluizen (*Cimex lectularius* L.). In de houten barakken, in de balken, in onze klamboes en andere schamele bezittingen vermenigvuldigden zij zich aanvankelijk uitstekend. De meeste van ons hadden er echter op de duur weinig last van, beschouwden ze als onschuldige, vriendelijke beestjes, die er nu eenmaal bij hoorden. De serieuzen zochten hun klamboe wekelijks af. De gevangen luizen verdrinken snel, als ze op water geworpen worden ; ook op de gloeiend heete kale grond in de zon gelegd, waren ze binnen een paar minuten dood. Ze zijn zeer lichtschuw.

Na een half jaar begonnen tot onze groote verbazing de wandluizen in sommige barakken snel af te nemen, ook bij degenen, die er nooit iets aan deden. Nader onderzoek leerde, dat overal, waar de wandluizen afnamen, kleine miertjes werden waargenomen ; het verband lag voor de hand. Ik heb toen kunnen observeeren, dat de mieren met de eieren en pasuitgekomen luizen sleepten. Verscheidene barakken waren gedurende de laatste maanden van de interneering practisch vrij van wandluizen, blijkbaar ten gevolge van deze ongevraagde biologische bestrijding ! Toch bleef de plaag in andere barakken bestaan ; de mieren waren daar niet talrijk genoeg. Nu komt echter een treurige noot in mijn verhaal :

mijn mierenmateriaal is na de bevrijding verloren gegaan, zoodat onze kennis nog niet volledig is.

In October 1945 werd het kamp ontruimd en wij gingen naar Medan, 600 km naar het Noorden en kwamen met ons dierlijk gevolg in steenen huizen met betegelde vloeren. De mieren konden een dergelijke groote verhuizing blijkbaar niet bijbeenen, in elk geval namen de wandluizen weer geweldig toe. Doch toen kon ons de moderne techniek weer bereiken : door zorgvuldige bespuiting met een flitspuit met een DDT-houdend oliepreparaat van alle aangetaste plaatsen werden ze vernietigd. Enkele exemplaren vluchtten in de rotanstoeltjes, doch werden ook daar achterhaald. De nawerking bleek groot genoeg om ook de uitkomende eieren te dooden.

Soesterberg. Augustus 1946.